

Lausuntonamme toteamme seuraavaa:

Asiakaskokemusjaosto kiittää mahdollisuudesta lausua perhe- ja vammaisjärjestelmän uudistuksesta. Lausunnossamme keskityimme ensisijaisesti asiakkaisiin, potilaisiin ja asukkaisiin kohdistuviin näkökulmiin. Perhe- ja vammaispalvelujen käyttäjät ovat hyvin heterogeeninen joukko, ja tämä on huomioitava.

Yleiset kommentit

Valmistelussa kuvataan, kuinka painopiste on nykyisin korjaavissa palveluissa, laitoshoidossa ja ympärivuorokautisessa palveluasumisessa. On nähty tarpeelliseksi keventää palvelurakennetta ja sekä kehittää myös mahdollisuutta digitaalisiin ja etähoivan palveluihin. Asiakaskokemusjaosto pitää suuntausta hyvänä ja haluaa samalla varmistaa, että jokaisen asiakkaan kohdalla toteutuu yksilöllinen palvelutarpeen arviointi ja yksilöllisiä tarpeita vastaavien palvelujen tarjoaminen uudenaikaisessa toimintaympäristössä.

Muutosprosessissa on kiinnitettävä erityistä huomiota asiakkaiden turvallisuudentunteeseen. Tiedottamisen tulee olla selkeää sisältäen muutosten vaikutukset asiakkaiden palveluihin ja myös mahdolliset vaihtoehdot. Tiedotuksen tulee saavuttaa kohderyhmät ymmärrettävästi ja oikea-aikaisesti. Muutosten toteuttamiseen pitää varata riittävästi aikaa ja resursseja. Asiakkaiden palveluiden jatkuvuus tulee varmistaa ja välttämättömien palveluiden on oltava saatavilla ilman keskeytyksiä. Muutosten vaikutuksia tulee seurata ja arvioida hyödyntäen työntekijöiltä ja asiakkailta saatavaa palautetta.

Palvelutuotannon muutokset omiin yksiköihin ostopalvelujen sijasta on varautumisen kannalta hyvä suuntaus, joka tuo osaltaan turvaa palvelutuotannon jatkuvuuteen. Omien palveluiden avulla voidaan paremmin integroida eri palvelut osaksi kokonaisvaltaista palvelujärjestelmää.

Perhekeskuspalvelut

Perhekeskustoiminnan osalta asiakaskokemusjaosto pitää suunniteltuja muutoksia pääsääntöisesti oikeasuuntaisina ja perusteltuina. Perhekeskusten palveluverkoston jaottelu laajaan ja perustason perhekeskukseen sekä perhekeskuksen palvelupaikkaan palvelutason ja palvelusisällön mukaan on selkeä.

Asiakkaiden yhdenvertaisuuteen tulee kiinnittää huomiota ja tarkastella palvelujen saatavuutta eri näkökulmista. Perhekeskuksen palvelupaikan sisältöön tulee sisällyttää myös äitiysneuvolapalvelut. Tämä voidaan toteuttaa niin, että työntekijät liikkuvat palvelupisteisiin palvelutarpeen mukaisesti. Tämä on asiakas- ja perhelähtöistä palvelua, joka turvaa myös pienempien kuntien asiakkaiden tarpeet.

Nuoret perheet ovat jo tottuneet käyttämään digitaalisia palveluja ja niiden käyttöä voidaan hyvin kehittää jatkossa, niihin soveltuvissa palveluissa.

Lastensuojelu

Lastensuojelun toimenpiteiden kohdentaminen ennaltaehkäisyyn ja kevyempiin tukitoimiin on tehokasta ja vaikuttavaa oikein tehtynä. Pidämme tärkeänä monialaisen terveydenhuollon, sosiaalipalveluiden ja muiden toimijoiden yhteistyön tiivistämistä, jotta lapset ja perheet saavat kokonaisvaltaista tukea. Ennaltaehkäisevien ja varhaisen tuen palveluiden, jotka auttavat perheitä vahvistamaan voimavarojaan ja selviytymään haasteista, tulee olla helposti saatavilla ja saavutettavissa.

Vammaispalvelut

Siirtyminen ympärivuorokautisesta asumisesta yhteisölliseen asumiseen vaatii huolellista suunnittelua ja toteutusta. Tähän on varmistettava riittävät resurssit ja henkilöstö. Yhteisölliseen asumiseen siirtymisessä tulee erityisesti huomioida haavoittuvassa asemassa olevien asukkaiden turvallisuus ja riittävä tuki muutoksen toteutuksessa. Yhteisöllisen asumisen tulee tarjota myös monipuolisia kuntouttavia ja arjen hallintaa tukevia palveluita, jotka vahvistavat asukkaiden hyvinvointia ja itsenäisyyttä.

Kuulemiset

Hyvinvointialueen tuottamalla perhe- ja vammaispalveluilla on merkittäviä yhdyspintoja kunnan järjestämien palveluiden kanssa. Esimerkiksi kuntien järjestämässä varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa kohderyhmä on sama kuin hyvinvointialueen tarjoamissa perhepalveluissa (lapset, nuoret ja perheet). Myös kuntien vastuulle siirtyvillä työllisyyspalveluilla on yhdyspinta hyvinvointialueen vammaisille tuotettujen palveluiden kanssa. Kuntien ja hyvinvointialueen eri vaikuttamistoimielimien näkemysten kuuleminen suunnitellusta palvelujärjestelmän uudistuksesta on tärkeää.

Ennakkovaikutusten arviointi

Perhe- ja vammaispalvelujen palvelujärjestelmän uudistamisella tulee olemaan merkittäviä vaikutuksia lapsiin, nuoriin, perheisiin ja vammaisiin.

Asiakaskokemusjaosto pitää välttämättömänä, että ennen päätöksentekoa ja mahdollisten muutosten toimeenpanoa tehdään laajaa ennakkovaikutusten arviointia. Näin tunnistamme miten muutokset voivat vaikuttaa lapsiin, perheisiin ja vammaispalveluiden asiakkaisiin. Samalla varmistamme, että uudistuksen kautta tulevat muutokset todella tukevat heidän etuaan ja hyvinvointiaan.

Perhe- ja vammaispalveluiden palvelujärjestelmän uudistamisen päätöksellä tulee olemaan merkittäviä strategisia, toiminnallisia ja taloudellisia vaikutuksia. Eri palvelualueista menojen kasvu perhe- ja vammaispalvelujen toimialalla on erityisen nopeaa sekä meidän hyvinvointialueellamme että valtakunnallisesti. Talousennusteen mukaan menojen kasvu tulee olemaan tänä vuonna 8,7 % suurempi kuin vuonna 2023. Muilla toimialoilla kasvu on yli puolet pienempi. Myös vuoden 2025 talousarvioraamissa on varauduttu muita toimialoja nopeampaan menojen kasvuun. Painopisteen kohdentamista perhe- ja vammaispalvelujen toimialalle

asiakaskokemusjaosto pitää perusteltuna. Pohjois-Savon hyvinvointialueella toimialan budjetti on ollut suhteellisen pieni. Hyvinvointialueellamme on suuria haasteita erityisesti nuoriin kohdistuvissa lastensuojelun tarpeissa.

Lopuksi

Asiakaskokemusjaosto pitää suunniteltua perhe- ja vammaispalvelujärjestelmän uudistusta välttämättömänä askeleena kohti paremmin toimivia ja asiakaslähtöisiä palveluja. Olemme valmiita seuraamaan, tukemaan ja arvioimaan sen toteuttamista kaikin tavoin.

Asiakaskokemusjaosto

9.10.2024